

Sygn. akt I C 539/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Andrzej Kirsch

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Makać

po rozpoznaniu w dniu 3 września 2013 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Siedlcach zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa

o zadośćuczynienie

I. powództwo oddać;

II. odstępuje od obciążania powoda P. S. kosztami procesu.

Sygn. akt I C 539/12

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 17 stycznia 2012r Sąd Okręgowy w Warszawie stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Siedlcach sprawę z powództwa P. S. przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Siedlcach.

W pozwie, który wpłynął do Sądu Okręgowego w Warszawie w dniu 30 września 2011r powód P. S. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Okręgowego w Siedlcach kwoty 130.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wydania wyroku w przedmiotowej sprawie do dnia zapłaty. W uzasadnieniu pozwu stwierdził, że wyrokami Sądu Okręgowego w Siedlcach wydanymi odpowiednio w dniu 30 czerwca 2000r w sprawie II K 22/00 i w dniu 29 grudnia 2000r w sprawie II K 25/00, skazany został na kary dożywotniego pozbawienia wolności. Czyny, za które został skazany popełnione zostały w dniu 23 lipca 1998r i w nocy z 15 na 16 września 1997r. Powód podał, że Sądy orzekające w powyższych sprawach nie zastosowały wobec niego ustawy względniejszej, czym dopuściły się naruszenia art. 7 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. W ocenie powoda, ustawa Kodeks karny z dnia 19 kwietnia 1969r była w dacie orzekania ustawą względniejszą, ponieważ przewidywała ona możliwość wymierzenia powodowi maksymalnie kary pozbawienia wolności w rozmiarze 25 lat.

W dniu 16 lipca 2012r wpłynęła do Sądu Okręgowego w Siedlcach odpowiedź na pozew pozwanego Skarbu Państwa zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa. Pozwany wniósł o zmianę trybu postępowania i przekazanie sprawy do Sądu Okręgowego w Siedlcach Wydziału Karnego celem rozpoznania roszczenia w trybie art. 552 i następnych kpk, gdyż powód dochodzi zadośćuczynienia za wydanie wyroków niesłusznie skazujących go na kary dożywotniego pozbawienia wolności. W razie nieuwzględnienia wniosku, pozwany wniósł o oddalenie

powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podniesiono, że art. 552 kpk stanowi szczególną regulację i przewiduje odpowiedzialność Skarbu Państwa za niesłuszne skazanie, niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie i w związku z tym wyłącza zastosowanie art. 417 i art. 417¹ kc. Pozwany stwierdził również, że gdyby w sprawie znalazł zastosowanie art. 417¹ par. 2 kc, to powód P. S. musiałby dysponować prejudykatem stwierdzającym niezgodność z prawem orzeczeń sądów karnych wydanych w jego sprawach. Powód takiego prejudykatu nie przedstawił, a więc jego roszczenie jest co do zasady bezpodstawne, gdyż nie wykazał przesłanki niezgodności z prawem kwestionowanych orzeczeń (k. 99-103).

Na rozprawie w dniu 20 lipca 2012r profesjonalny pełnomocnik powoda skonkretyzował powództwo i wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia kwoty 130.000 zł i jako podstawę prawną roszczenia wskazał art. 417¹ par. 2 kc. Stwierdził, że powodowi została wyrządzona szkoda poprzez wydanie niezgodnych z prawem wyroków Sąd Okręgowy w Siedlcach z dnia 29 grudnia 2000r w sprawie II K 25/00 oraz z dnia 30 czerwca 2000r w sprawie II K 22/00. Podkreślił, że roszczenie powoda nie jest żądaniem dochodzonym w związku z instytucją niesłusznego skazania przewidzianą w art. 552 i następnych kodeksu postępowania karnego (k. 146-146v).

Na rozprawach w dniu 10 kwietnia 2013r i 3 września 2013r powód popierał powództwo w dotychczasowym kształcie (stanowisko powoda zarejestrowane na rozprawie w dniu 10 kwietnia 2013r – 00:02:07 i na rozprawie w dniu 3 września 2013r – 00:01:25).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Powód P. S. odbywa obecnie karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S. (okoliczność bezsporna).

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Siedlcach, wydanym w dniu 30 czerwca 2000r w sprawie II K 22/00, powód P. S. skazany został na karę dożywotniego pozbawienia wolności. Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie, wydanym w dniu 11 stycznia 2001r w sprawie II A Ka 225/2000, wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach został częściowo zmieniony (dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 30 czerwca 2000r i wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 11 stycznia 2001r – k. 129-130v i k. 131-136).

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Siedlcach, wydanym w dniu 29 grudnia 2000r w sprawie II K 25/00, powód P. S. skazany został na karę dożywotniego pozbawienia wolności. Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie, wydanym w dniu 18 października 2001r w sprawie II A Ka 83/01, wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach został częściowo zmieniony (dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 29 grudnia 2000r i wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 18 stycznia 2001r – k. 104-104v i k. 105-107).

Postanowieniem z dnia 25 stycznia 2012r wydanym w sprawie II 1 Ko 7/12 Sąd Okręgowy w Siedlcach uznał się niewłaściwym i przekazał do rozpoznania Sądowi Najwyższemu sprawę skazanego P. S. o wznowienie postępowania w sprawach Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygnaturach akt: II K 22/00 i II K 25/00.

Postanowieniem z dnia 1 sierpnia 2012r Sąd Najwyższy w Warszawie oddalił wniosek obrońcy skazanego P. S. o wznowienie postępowań zakończonych prawomocnymi wyrokami Sądu Apelacyjnego w Lublinie: z dnia 11 stycznia 2001r w sprawie II AKa 225/00, zmieniającego w części wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 30 czerwca 2000r sygnatura akt II K 22/00 oraz z dnia 10 października 2001r w sprawie II AKa 83/01, zmieniającego w części wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 29 grudnia 2000r sygnatura akt II K 25/00 (dowód: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 sierpnia 2012r w sprawie III KO 11/12 – w aktach III KO 11/12).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie należy stwierdzić, że nie było ustawowych podstaw, o co wniosowała zastępująca pozwaną Skarb Państwa – Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa, do zmiany trybu postępowania i przekazania sprawy do rozpoznania

Sądowi Okręgowemu w Siedlcach II Wydziałowi Karnemu. Wynika to z faktu, że profesjonalny pełnomocnik powoda P. S., a następnie sam powód, skonkretyzował powództwo i wniósł o zasądzenie zadośćuczynienia twierdząc, że szkoda została powodowi wyrządzona przez wydanie przez Sąd Okręgowy w Siedlcach niezgodnych z prawem wyroków w sprawach II K 22/00 i II K 25/00. Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia pełnomocnik powoda wskazał art. 417¹ par. 2 kc. Pełnomocnik powoda podkreślił również, że zadośćuczynienie nie jest dochodzone w związku z instytucją niesłusznego skazania, która unormowana jest w art. 552 i następnych kodeksu postępowania karnego.

Zgodnie z art. 417¹ par. 2 kc „Jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem (...)”. Powyższy przepis reguluje zatem odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną wydaniem niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego. Jak wynika z treści zacytowanego powyżej przepisu, konieczną przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę wyrządzoną wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia sądowego jest stwierdzenie tej niezgodności we właściwym postępowaniu. Oznacza to, że sąd rozpoznający roszczenie odszkodowawcze nie może samodzielnie ustalić niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego. Może to nastąpić wyłącznie we „właściwym postępowaniu”.

W niniejszej sprawie powód P. S. zarzuca niezgodność z prawem wyrokowi Sądu Okręgowemu w Siedlcach wydanemu w dniu 30 czerwca 2000r w sprawie II K 22/00, zmienionemu częściowo wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie wydanym w dniu 11 stycznia 2001r w sprawie II AKa 225/00 oraz wyrokowi Sądu Okręgowego w Siedlcach wydanemu w dniu 29 grudnia 2000r w sprawie II K 25/00, zmienionemu częściowo wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie wydanym w dniu 10 października 2001r w sprawie II AKa 83/01. W orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz doktrynie prawa cywilnego ugruntowany jest pogląd, że stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego wydanego w postępowaniu karnym może nastąpić bądź w trybie wznowienia postępowania, bądź w wyniku rozpoznania kasacji. Po rozpoznaniu wniosku o wznowienie postępowania lub kasacji może dojść do uchylecia albo zmiany wyroku skazującego. Jak podniesiono powyżej, skazany P. S. wniósł do Sądu Najwyższego wniosek o wznowienie postępowań zakończonych prawomocnymi wyrokami Sądu Apelacyjnego w Lublinie wydanymi w dniu 11 stycznia 2001r w sprawie II AKa 225/00 oraz w dniu 10 października 2001r w sprawie II AKa 83/01. Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 1 sierpnia 2012r wniosek został oddalony. Nie ulega zatem wątpliwości, że nie doszło do stwierdzenia we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem wyroków wydanych w obu powyższych sprawach. Oznacza to, że powód P. S. nie uzyskał prejudykatu stwierdzającego wydanie z naruszeniem prawa prawomocnych wyroków Sądu Apelacyjnego w Lublinie, zmieniających częściowo wyroki Sądu Okręgowego w Siedlcach.

Jak podniesiono we wstępnej części uzasadnienia, Sąd Okręgowy w Siedlcach rozpoznał niniejszą sprawę w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego, wobec wyraźnego stwierdzenia przez profesjonalnego pełnomocnika powoda, że roszczenie dochodzone jest na podstawie art. 417¹ par. 2 kc i **nie ma ono żadnego związku z instytucją niesłusznego skazania przewidzianą w art. 552 i następnych kodeksu postępowania karnego** (k. 146-146v).

Na marginesie jedynie należy stwierdzić, że nawet gdyby powód P. S. dochodził od Skarbu Państwa zadośćuczynienia w związku z faktem niesłusznego skazania, to jego roszczenie również nie mogłoby zostać uznane za zasadne. W takiej sytuacji, zgodnie z regulacją zawartą w treści art. 421 kc, możliwość zastosowania art. 417¹ par. 2 kc byłaby wyłączona. Zastosowanie znalazłby wówczas art. 552 i następne kodeksu postępowania karnego, które regulują odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa wobec osób niesłuszenie skazanych lub aresztowanych. Są to uregulowania szczególne wobec zasad odpowiedzialności Skarbu Państwa przewidzianych w treści art. 417¹ par. 2 kc. Jak stanowi art. 552 par. 1 kpk – „oskarżonemu, który w wyniku wznowienia postępowania lub kasacji został uniewinniony lub skazany na łagodniejszą karę, służy od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonania względem niego w całości lub w części kary, której nie powinien był ponieść”. Z powyższego przepisu wynika wprost, że w takim wypadku odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa warunkuje uprzednie uniewinnienie lub skazanie na łagodniejszą karę. W wyniku

zainicjowania przed Sądem Najwyższym postępowania o wznowienie postępowań zakończonych prawomocnymi wyrokami Sądu Apelacyjnego w Lublinie, powód P. S. takowych rozstrzygnięć nie uzyskał.

Mając na uwadze powyższą argumentację, Sąd uznał roszczenie powoda za niezasadne i w oparciu o treść art. 417¹ par. 2 kc w całości je oddalił. Biorąc pod uwagę treść oświadczenia powoda o stanie majątkowym oraz fakt, że odbywał on karę dożywotniego pozbawienia wolności, Sąd na podstawie art. 102 kpc odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu.